

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет**

РІШЕННЯ

**наукової ради СумДУ від 25 лютого 2021 р. з питання:
«Стан та завдання щодо розвитку в університеті міжнародної грантової
діяльності наукового спрямування»**

Розглянувши питання «Стан та завдання щодо розвитку в університеті міжнародної грантової діяльності наукового спрямування» наукова рада зазначає, що розвиток міжнародної грантової діяльності наукового спрямування є одним з ключових завдань Стратегії інтернаціоналізації СумДУ на 2019-2025 роки, запорукою міжнародного визнання результатів досліджень наукових колективів університету, а також залучення додаткових інтелектуальних, матеріально-технічних і фінансових ресурсів.

Протягом останніх років в університеті було здійснено низку організаційно-структурних заходів для посилення грантової діяльності наукового спрямування, зокрема:

- реорганізовано роботу координаційного центру підготовки грантових заявок управління міжнародного співробітництва (УМС) шляхом переведення в структуру центру групи супроводження грантових програм наукового спрямування ЦНТЕІ;
- оновлено нормативну базу щодо реалізації грантової діяльності в СумДУ (наказ ректора №0262-I від 11.03.2020 «Щодо вдосконалення організації міжнародної грантової діяльності», наказ ректора №0810-I від 07.10.2020 «Щодо вдосконалення механізмів виконання міжнародних грантових проєктів»);
- запроваджено оновлену класифікацію грантових проєктів з урахуванням загальноприйнятих підходів на національному та міжнародному рівнях з визначенням суто наукових проєктів та таких, що містять наукову складову;
- розширено коло грантових програм та проєктів, що були централізовано опрацьовані та пропонувалися до участі структурним підрозділам університету з відповідним супроводом;
- запроваджено процедуру внутрішньої експертної оцінки низки грантових заявок, що дозволило підвищити рівень їх якості та, відповідно, успішності під час відбору організаціями-грантодавцями;
- розпочато вдосконалення механізмів організаційно-адміністративного та фінансового супроводу реалізації міжнародних грантових проєктів загальноуніверситетського рівня;

- вдосконалено механізми стимулювання міжнародної грантової діяльності наукового спрямування (накази ректора «Щодо преміювання за активну участь у підготовці грантових заявок» №0276-I від 16.03.2020, №0350-I від 17.04.2020).

Результатом запровадження зазначених заходів стало наступне:

- проведення 13 загальних консультацій-тренінгів для близько 120 учасників з числа наукових і науково-педагогічних працівників університету з наступним індивідуальним консультуванням;
- збільшення в півтора рази показника підготовлених і поданих структурними підрозділами університету проєктів наукового спрямування: суто наукових – 51 заявка (2019р. – 34); освітнього спрямування з науковою складовою – 65 проєктних заявок (2019р. – 40), у т.ч. за програмою ЄС Еразмус+ (категорії з науковою складовою) – 49 (2019р. – 35), в рамках міжурядових науково-дослідницьких програм – 19 (2019р. – 15); Горизонт 2020 – 11 (2019р. – 8); фонди НАТО, USAID, Відродження, Вишеградський та інші – 37 (2019р. – 16).
- значно збільшено відсоток успішності заявок СумДУ: суто наукові – 6 підтриманих проєктів (11,7%), 2019р. – 2 проєкти (5,8%); освітнього спрямування з науковою складовою – 11 проєктів (16,9%), 2019р. – 1 проєкт (2,5%), у тому числі завдяки здійсненій попередньої експертної оцінки 20 проєктів, 11 з яких підтримано організаціями-грантодавцями;
- збільшення в 4 рази обсягів фінансування за міжнародними грантовими проєктами наукового спрямування;
- збільшення кількості залучених до даної діяльності кафедр до 37 (2019р. – 27), залучення до підготовки грантових заявок представників позабазових структурних підрозділів – Шосткинського інституту та Класичного фахового коледжу СумДУ.

Таким чином, кількість загальноуніверситетських міжнародних наукових грантів, що виконувались у СумДУ у 2020 році зросла до 18 із обсягом фінансування 8,867 млн.грн (2019 – 8 грантів, обсяг фінансування 2,242 млн.грн.) – наукові керівники: Загорулько А.В., Кириченко К.І, Костенко А.М., Кубатко О.В., Лазненко Д.О., Мельник Л.Г., Назаров М.С., Новикова І.В., Олешко О.М., Пімоненко Т.В., Погорєлов М.В., Романюк А.М., Тарасенко С.В., Швагер О.А., Чигрин О.Ю.

Позитивними прикладами є виконання потужних проєктів науковими колективами СумДУ, зокрема за програмою ЄС Горизонт 2020 центром біомедичних досліджень медичного інституту (керівник – Погорєлов М.В.), за фінансування фонду «Відродження» (керівник – Костенко А.М.), гранти НАТО

(керівник – Назаров М.С.), міжурядові білатеральні дослідницькі проєкти з Білоруссю і Францією (керівники – Романюк А.М., Загорулько А.В.).

Крім того, у 2020 році було здобуто додатково 3 міжурядові білатеральні дослідницькі проєкти з Австрією, Чехією та Латвією, фінансування яких заплановано на 2021 рік (керівники – Пластун О.Л., Пляцук Л.Д., Голубнича В.М.).

Троє вчених СумДУ є експертами від України за програмою ЄС Горизонт 2020, зокрема Погорелов М.В. – Програмний комітет «Здоров'я, демографічні зміни, добробут», керівник відповідного НКП на базі СумДУ; Мельник Л.Г. – Програмний комітет «Європа у мінливому світі – інклюзивні, інноваційні та свідомі суспільства», Назаров М.С. – Програмний комітет «Безпечні суспільства – захист свободи та безпеки Європи та її громадян».

Разом з цим, загальний обсяг міжнародної грантової діяльності наукового спрямування не відповідає потенціалу університету, зокрема:

- за даним напрямом працює обмежене коло авторських колективів вчених, найбільш активними у 2020 році щодо підготовки грантових наукових проєктів були центр біомедичних досліджень медичного інституту (14 заявок), кафедра маркетингу ННІ БіЕМ (14 заявок), кафедра МЕВ ННІ БіЕМ (13 заявок), кафедра АГПФЕБ ННІ Права (11 заявок), кафедра ППСТ факультету ІФСК (8 заявок) та кафедра управління ННІ БіЕМ (8 заявок);
- у 2020 році 11 кафедр університету не брали участі у міжнародній грантовій діяльності (включає підготовку заявок і залученість до виконання грантових проєктів): акушерства, гінекології та планування сім'ї; фізичного виховання і спорту; хірургії, травматології, ортопедії та фтизіатрії; екстреної медичної допомоги та медицини катастроф (медичний інститут); історії (ННІ Права); математичного аналізу і методів оптимізації (факультет ЕлІТ); технічної теплофізики (факультет ТеСЕТ); електронних приладів і автоматики; технологій і управління (КІ); системотехніки та інформаційних технологій (ШІ); військової підготовки;
- кількість вчених університету, що зареєстровані на ресурсних порталах міжнародних грантових програм (на кшталт Порталу Учасника програм Європейського Союзу), які надають можливості пошуку відкритих грантових конкурсів, передусім за програмою Горизонт 2020, пошуку партнерів для конкретного конкурсу та відповідної тематики, а також розміщення інформації для презентації власного досвіду за тематикою проєкту чи запит на партнера для підготовки заявки, становить близько 20 осіб;
- недостатнім є рівень промоції наукових шкіл та напрямів досліджень університету на міжнародному рівні.

З метою розвитку в університеті наукової грантової діяльності та систематизації відповідної роботи

Наукова рада рекомендує:

1. Продовжити на системному рівні роботу координаційного центру підготовки грантових заявок УМС щодо організаційно-технологічного супроводження процесу подання проєктів на відкриті конкурси для отримання міжнародних грантів наукового спрямування, зокрема:

1.1. Проводити пошук існуючих міжнародних грантових програм, передусім таких, що мають матеріально-технічну та інфраструктурну складові, аналіз умов відкритих конкурсів та вимог для підготовки заявок.

1.2. Забезпечувати комунікацію з організаціями-грантодавцями та партнерами університету щодо можливостей та умов участі у міжнародних грантових програмах.

1.3. Здійснювати цільове інформування наукових колективів СумДУ щодо існуючих грантових можливостей, а також заступників директорів (деканів) з міжнародної та наукової діяльності для відповідної організаційної роботи на рівні інститутів (факультетів).

1.4. Проводити інформаційно-практичні семінари (як правило, не менше одного на місяць), присвячені особливостям пріоритетних та найбільш поширених конкурсів, зокрема Горизонт Європа, ресурсним платформам для взаємодії з іноземними науковими колективами, у тому числі із залученням експертів за програмою Горизонт 2020 та науковців СумДУ, які мають успішні практики участі у міжнародних наукових, освітніх та інших видів грантових проєктів.

1.5. Спільно з інститутами (факультетами), ЦНТЕІ, НДЧ, підрозділами УМС сприяти формуванню проєктних команд науковців, у тому числі міжкафедральних та міжінститутських (міжфакультетських), для підготовки грантових заявок; здійснювати додатковий аналіз наявності активних партнерств, досвіду проєктної та/або публікаційної співпраці із науково-освітніми закладами в країнах, що є співучасниками грантових конкурсів, а також виконання проєктів в рамках державного фінансування за відповідними тематиками.

1.6. Здійснювати індивідуальне консультування та супровід оформлення необхідної для запитів документації на загальноуніверситетському рівні.

1.7. Удосконалювати нормативне забезпечення даного напрямку діяльності, зокрема, його мотиваційну складову, передусім для грантової діяльності з матеріально-технічною та інфраструктурною складовою.

Відповідальні: проректор з наукової роботи – Черноус А.М.; начальник УМС – Кириченко К.І.; заступник начальника координаційного центру підготовки грантових заявок Колесник В.О.

Термін виконання – постійно.

2. Керівникам інститутів (факультетів) і кафедр університету забезпечувати:

2.1. Повноцінне функціонування груп з розвитку грантової діяльності інститутів (факультетів) із залученням співробітників, що мають досвід участі у міжнародних грантових програмах (на виконання засад наказу ректора № 0503-І від 31.10.2017р. «Про створення координаційного центру підготовки грантових заявок»).

2.2. Участь представників груп з розвитку грантової діяльності, а також заступників директорів (деканів) з міжнародної та наукової діяльності у заходах координаційного центру підготовки грантових заявок УМС з послідуною організаційно-консультаційною роботою на кафедрах та інших підрозділах інститутів (факультетів).

2.3. Призначення основних наукових колективів та напрямків досліджень з наявним відповідним потенціалом (публікації у виданнях, які індексуються БД Scopus та Web of Science і відносяться до кварталів Q1 і Q2; міжнародні партнерства та проєкти; науково-технічна база; володіння іноземною (передусім, англійською) мовою тощо) для пріоритетного залучення до загальноуніверситетських ініціатив з формування міжнародних консорціумів, просування на міжнародному рівні під час переговорів, створення та розміщення профілів на ресурсних платформах масштабних грантових програм, інформаційних ресурсах СумДУ.

2.4. Заходи щодо формування нових (оновлення існуючих) наукових груп та їх відповідного потенціалу за напрямками, що відповідають глобальним цілям сталого розвитку ООН, пріоритетам Європейського дослідницького простору (ERA), Всесвітнього економічного форуму, стратегічного плану розвитку ЄС, а також ключовим напрямкам сталих міжнародних програм, що надають підтримку науковим дослідженням – Горизонт 2020 (Горизонти Європи), Еразмус+, CRDF Global, NATO тощо.

2.5. Посилений моніторинг результативності виконання індивідуальних міжнародних грантів, стажувань, закордонних відряджень науково і науково-педагогічних працівників, прийомів іноземних делегацій з метою встановлення сталих партнерств та спільної участі в міжнародній грантовій діяльності.

2.6. Постійний пошук партнерів або вже існуючих консорціумів для подачі спільних заявок для участі у міжнародних наукових грантових проєктах.

2.7. Реєстрацію науковців та наукових колективів у мережах наукових контактів: порталі учасників рамкових програм ЄС, службі пошуку партнерів CORDIS, мережах LinkedIn, Researchgate тощо.

2.8. Використання потенціалу іноземних вчених, що залучені до науково-освітньої діяльності на базі СумДУ, для розширення контактів із закордонними партнерами, безпосередньої роботи над підготовкою або експертною оцінкою грантових заявок.

2.9 При організації міжнародних наукових конференцій планувати проведення заходів, зокрема окремих воркшопів, які присвячені пошуку

потенційних партнерів для спільної участі у міжнародних грантових проєктах, презентації відповідного потенціалу СумДУ.

2.10. Залучення здобувачів рівнів магістр та доктор філософії до участі в підготовці проєктних заявок, формування відповідного їх потенціалу через практичні семінари, тренінги тощо.

Відповідальні: декани факультетів і директори інститутів, заступники деканів факультетів і директорів інститутів з наукової роботи та міжнародної діяльності, завідувачі кафедр.

Термін виконання – постійно.

3. Рекомендувати центру розвитку кадрового потенціалу навчального закладу продовжити практику включення в програму підвищення кваліфікації наукових, науково-педагогічних працівників університету семінари з підготовки грантових заявок в рамках міжнародних програм із забезпеченням залучення представників кафедр, що за останні роки не брали участі у міжнародній грантовій діяльності.

Відповідальні: директор департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів Циганюк Д.Л.

Термін виконання – 31 грудня 2021 р.

Голова наукової ради

А.М. Чорноус

Секретар наукової ради

Ю.Ю. Волк